

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

เรื่อง

บทสำรวจความรู้เรื่องกระบวนทัศน์และการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การพัฒนาภาค
ในประเทศไทย

An essay on Regional Paradigm Development and Shift in Thailand

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพล แสงอรุณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วราลักษณ์ คงอ้วน

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประเภททุนวิจัยทั่วไป ประจำปีงบประมาณ 2557

พ.ศ. 2562

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการทัศน์เชิงทฤษฎี และการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของการวางแผนพัฒนาภาคที่ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผังประเทศ และผังภาคของประเทศไทย รวมทั้งผลของการพัฒนาภาคที่เกิดขึ้น โดยผลการวิจัยพบว่า ในแต่ละช่วงเวลาของการพัฒนาภาคได้มีการนำกระบวนการทัศน์เชิงทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับบริบทและความคิดนำของการพัฒนาประเทศ ทั้งกระบวนการทัศน์เชิงการพัฒนาทางกายภาพ เศรษฐกิจ และประเด็นทางสังคม โดยเฉพาะที่ปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แต่ในระดับผังประเทศและผังภาค ยังคงประสบปัญหาการละเลยการติดตามและประเมินผล และการขาดความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและประชาชนในการผลักดันนำแผนไปสู่การปฏิบัติ สำหรับข้อเสนอในการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์การพัฒนาภาค แบ่งออกเป็น 4 ข้อเสนหลัก ได้แก่ (1) การส่งเสริมให้มีกระบวนการนำแผนหรือผังไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผลให้มากขึ้น (2) การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนในการจัดทำ และนำไปแผนหรือผังจะสู่การปฏิบัติ (3) ความเชื่อมโยงของแผนหรือผังในทุกระดับเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้แผนหรือผังประสบความสำเร็จ และ (4) การนำหลักการและแนวคิดทางวิชาการมาใช้ในการวางแผนหรือผัง ควรคำนึงถึงความต้องการของประเทศและท้องถิ่น

คำสำคัญ: การวางแผนพัฒนาภาค, กระบวนการทัศน์การพัฒนา, ทฤษฎีการพัฒนา

Abstract

This research aims to study theoretical paradigms and their shifts of Thailand's regional development planning which appeared in the national economic and social development plans, the national spatial plan, and the regional spatial plans.

In each period of regional development, the different spatial, economic, and social theoretical paradigms were applied to practice decided by contexts and concepts of national development, particularly in the national economic and social development plans. However at the level of the national spatial plan and the regional spatial plans, the lack of evaluation and participation of public, private, and people remain presented the problems.

There are 4 main recommendations for theoretical paradigms shift of regional development: (1) advancing the effective development implementation and evaluation, (2) promoting the participation of all strategic partners, (3) bridging the holistic level of all development plans, and (4) accommodating the theoretical paradigms with the development scenarios of the nation and local communities.

Keywords: regional development planning, development paradigm,
development theory